

Synet på avfall er i endring. Der avfall tidligere ble betraktet som et problem som måtte fjernes og deponeres, er avfall i dag råvare for en industri som skaper store verdier for samfunnet. I dag omsetter avfalls- og gjenvinningsbransjen for store verdier hvert år, og er en arbeidsplass for over 7.200 mennesker. Tilrettelegging av velfungerende markeder er viktig for god utnyttelse av avfall som ressurs. Det vil utvikle den sirkulære økonomien, og være en viktig faktor for økonomisk vekst og grønn konkurransekraft.

Velfungerende løsninger og infrastruktur for innsamling av avfall legger grunnlaget for effektiv ressursutnyttelse fra avfallet og hindrer forsøpling. I tillegg hindres smittespredning og annen mulig forurensning fra avfallet.

Råstoff for ny produksjon

Forurensingsloven definerer at «Med avfall menes løseleggenheter eller stoffer som noen har kassert, har til hensikt å kassere eller er forpliktet til å kassere. Som avfall regnes ikke avløpsvann og avgasser.»

Avfall oppstår i alle deler av samfunnet: I private husholdninger, i næringslivet og offentlige institusjoner, i industrien og i det offentlige rom. Mengder og sammensetning av avfallet varierer etter opphav og type aktivitet.

Innsamling av avfall

Innsamling omfatter å samle inn og transportere avfallet fra der det oppstår, til omlasting, sortering og behandling. Hensikten har endret seg over tid, fra i hovedsak å få avfallet vekk og hindre smittespredning, til også å redusere forsøpling og forurensning. I nyere tid har målet om å utnytte ressursene i avfallet fått stadig større betydning.

Avfall samles inn i avfallsbeholdere eller containere som tømmes av renovasjonsbiler. Andre løsninger som avfallssekker, nedgravde løsninger og transport ved hjelp av vakuumpumper i rør under bakken blir stadig mer utbredt. Også når avfall leveres i butikk, til returpunkt og gjenvinningsstasjoner eller ved hjelp av returtransport i varehandelen regnes det som innsamling av avfall.

Kildesortering benyttes for å øke ressursutnyttelsen fra avfallet der det oppstår flere avfallstyper.

Valg av innsamlingsløsninger

Ansvar for innsamling av avfall er delt mellom kommunen for husholdningsavfall og avfallsbesitteren for alt øvrig avfall (næringsavfall). Ansvar for innsamling av avfall i det offentlige rom er delt mellom utsalgssted, leirplass, turiststed og lignende på den ene siden og kommunen for utfartssteder og andre sterkt besøkte offentlige steder.

Gjennom det lovpålagte ansvaret for husholdningsavfallet er tilbudet i den enkelte kommune eller interkommunalt avfallselskap noenlunde ensartet. Kommunene avgjør selv hvorvidt innsamling skal skje i egen regi eller om oppgaven konkurranseutsettes. Løsningene varierer både lokalt, regionalt og nasjonalt.

I mars 2018 vedtok Stortinget at det skal innføres krav om sortering av plast og matavfall fra husholdninger og liknende avfall fra næringsliv.

Når det gjelder næringsavfall tas beslutninger om innsamlingsløsninger på flere nivåer, avhengig av type avfall og virksomhet, samt ut fra det enkelte selskaps strategi og markedsposisjon. Det

er stor variasjon mellom ulike sektorer. Noen sektorer har kommet langt med sortering og enkelte har delvis tatt innsamlingen inn i egen returlogistikk. Variasjonene beror også tilbudet som gis av næringsavfallsselskapene.

Teknologisk utvikling

Digitalisering, gjennom bruk av databrikker på beholdere, kjøretøy mv for direkte kommunikasjon via internett, ventes å endre måten innsamlingen foregår på og generere store datamengder om avfallet og innsamlingen.

Renovasjonsbiler og øvrige kjøretøy er nå tilgjengelig for drift på biogass. Elektriske kjøretøy testes ut i flere byer, og det er også forsøk med førerløse renovasjonsbiler.

Innsamling påvirker råvarekvaliteten

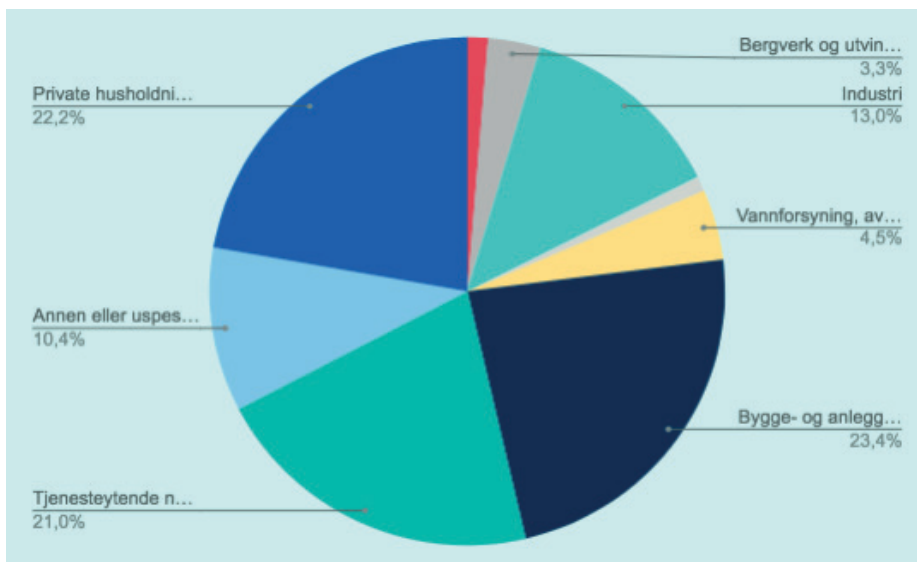
Norge er underlagt strenge krav til ombruk og materialgjenvinning gjennom EØS-avtalen og det pågår en dreining der det legges større vekt på å øke ressursutnyttelsen fra avfallet i en sirkulær økonomi. Innsamlingsløsningen påvirker hvor egnet avfallet i ettertid er til materialgjenvinning og kvaliteten på den resirkulerte råvaren. Endrede markedsforhold kan føre til strengere kvalitetskrav til de resirkulerte råvarene og påvirke utviklingen av innsamlingsløsninger.

Kvaliteten på avfall som råvare blir normalt forringet når ulike avfallstyper blir blandet sammen. Kildesortering er ofte den beste metoden for å sikre høyest mulig kvalitet på avfallet som råvare.

Tørre avfallstyper kan i noen tilfeller samles inn sammen for i etterkant å sorteres fra hverandre igjen. Eksempel på dette er glass- og metallemballasje, plastemballasje og ulike typer papp- og papirkvaliteter.

Ny teknologi har vist at det med en kombinasjon av kildesortering og automatisert ettersortering av restavfallet er mulig å sortere ut mer avfall til materialgjenvinning. Dette forutsetter at avfallet er noenlunde tørt, dermed at matavfallet er sortert ut. Stortinget har bedt regjeringen å innføre krav om utsortering av matavfall og plastavfall fra husholdninger og tjenesteytende sektor. Kildesortering krever i utgangspunktet

Hvem produserer avfallet?

mer plass hos avfallsbesitter. Urbanisering og økte arealkostnader skaper behov for innovative og plasseffektive innsamlingsløsninger. Råvarer av høy kvalitet krever incentiver, men også høy kvalitetssikring og kontroll med sorteringen. Mest effektiv blir kontrollen når den kan føres tilbake til avfallsbesitteren. Egenrapportering for næringsavfall og bruk av gjennomslittige plastsekker for husholdningsavfall er blant tiltak for å sikre kvaliteten på råvarene. Synliggjøring av nytten bidrar også til økt bevisstgjøring og eierskap til avfallets rolle i kretsløpet.

Redusere miljøbelastningene fra avfallstransport

Ambisjonen om høyverdig ressursutnyttelse av avfall kan gi økte transportbehov til å hente og bringe avfallet til steder som har mulighet for å skape bærekraftige verdikjeder. Mange analyser viser at høyverdig anvendelse av avfallsressursene forsvaret eventuell mertransport.

Effektive logistikk-løsninger, herunder bruk av returtransport, nedgravde beholdere, avfallssug og bruk av digitale løsninger kan redusere transportbehovet. Miljøvennlige transportløsninger, som biogass og el, er under stadig utvikling.

Fra mangfold til harmonisering

Siden renovasjon ble obligatorisk på 1970-tallet har innsamlingen tilpasset seg samfunnsutviklingen og nye behov til brukere og miljø. Løsningene varierer derfor fra kommune til kommune, i offentlige institusjoner, næringslivet forøvrig og i det offentlige rom. Dette kan skape utfordringer i kommunikasjonen med avfallsbesitter og for utviklingen av effektiv logistikk og verdikjeder.

Utvikling av digitale løsninger for å optimalisere innsamlingen skjer raskt. Manglende deling av data og utvikling av digitale løsninger kan hemme en effektiv innfasing av denne typen løsninger.

Marin forsøpling

Strandrydding har vokst frem som en stor dugnad i Norge, i stor grad finansiert av statlige midler. Det er behov for å ta de gode erfaringene fra avfallsordningene på land til å omfatte det marine miljøet. Dette gjelder både marint avfall fra næringsliv og forsøpling. Generell er det et behov for bedre regelverk og mer enhetlig tilbud for innsamling av eierløst avfall i alle miljøer.

Rapportering og deling av data

God statistikk er et viktig verktøy for å måle og videreutvikle avfallshåndteringen. I dag er kommunene pålagt å rapportere til SSB på husholdningsavfall. Tilsvarende rapportering mangler for næringsavfall.

Avfall Norges arbeid

Avfall Norge jobber for å fremme moderne innsamlingsløsninger, konkurransenøytrale ordninger og gode arbeidsforhold for alle som jobber med renovasjon. Avfall Norge tilbyr renovasjonsbenchmarking til kommunale aktører og jobber for at markedet for innsamling av avfall skal utvikle seg best mulig.

Vi mener

Innsamling av avfall legger grunnlaget for måloppnåelse på materialgjenvinning og god ressursutnyttelse i en sirkulær økonomi. Kvalitet på resirkulerte råvarer og valg av innsamlingsløsning må være tilpasset markedets behov.

Økt industriell ressursutnyttelse av avfall medfører transportbehov. Avfalls- og gjenvinningsbransjen har som mål at innsamling og transport av avfall skal skje med beste tilgjengelige teknologi og være klimanøytral innen 2030.

For å nå materialgjenvinningsmålene og samtidig levere en så ressurseffektiv tjeneste som mulig, må det være rom for stor grad av innovasjon i innsamlingsløsningene slik at bransjen fremmer økt materialgjenvinning. Samtidig bør utviklede tjenester i så stor grad som mulig harmoniseres slik at det kan tas ut stordriftsfordeler gjennom en kombinasjon av samarbeid i bransjen, bransjestandarder og nasjonale krav.

Det må etableres profesjonelle og industrielle løsninger for innsamling av marint avfall.

Det er behov for bedre statistikk på innsamling og anvendelse av avfall fra både husholdning og næring. Bransjen vil være pådriver for å utvikle en delingskultur, bransjestandarder for rapportering, og foreslå felles rapporteringspunkter.

Installasjoner for innsamling av avfall bør regnes som infrastruktur etter plan- og bygningsloven, slik at det tas høyde for avfallsinnsamling ved planlegging av bygg og boliger.

Ved innføring av ny infrastruktur for innsamling må hensynet til konkurranse om næringsavfallet ivaretas. Kommunale krav til samtykke for innsamling av husholdningsavfall må ikke være til hinder for at næringslivet kan konkurrere om tjenester.

Det er behov for mer forskning og utvikling for å utløse potensialet for effektivisering, høyere grad av materialgjenvinning og bedre brukervennlighet gjennom ny teknologi og digitale løsninger innen innsamling av avfall.

Avfall Norge

Øvre Vollgate 6
N-0158 Oslo
+47 24 14 66 00

@AvfallNorge
post@avfallnorge.no
www.avfallnorge.no

Avfall Norge er en bransjeorganisasjon for avfalls- og gjenvinningsbransjen i Norge. Vi jobber for en ambisiøs avfallspolitikk, og samler bransjen rundt en visjon om at avfall er morgendagens råvarer.

Organisasjonen sikrer faglig samarbeid, bidrar til kompetanseutvikling og sørger for en enhetlig tolkning av regelverket.